

Medium Isabelle over mediumschap & entertainment

'Spiritisme geen uier om uit te knippen'

*'Iedereen wilde een
seancekamer in eigen huis'*

In de twee vorige artikelen in deze driedelige serie over spookhuizen schreef Isabelle Duchêne over het ontstaan van spookhuizen en spookplaatsen in Nederland en België. In dit laatste deel gaat het over de randfenomenen van de 19^e eeuw die voortvloeien uit het succes van spookhuizen. Postmortale fotografie, de fascinatie voor het beginnend spiritisme en de invloed van het paranormale op de entertainers en de begrafenisondernemers van toen. Een overzicht.

TEKST: ISABELLE DUCHÈNE

Het ontdekken van het mystieke en het ermee naar buiten komen, kende zijn hoogtepunt in de 19^e eeuw. De eeuw van enorme veranderingen in de maatschappij, van de grote ontdekkingen en het begin van een meer beschaafde wereld zoals men dat toen zou noemen. Sinds oude tijden hebben mensen geesten als een schemering gezien tussen iets van licht en schaduw. Men zag dingen bij kaarslicht en de interesse in het mystieke was gewekt...

Pepper, Houdini, Kardec

Met de vooruitgang en technologische veranderingen gedurende de Europese Renaissance, wilden geleerde mensen geestverschijningen laten zien door middel van projecties. Op het einde van de 18^e eeuw ontwierpen entertainers magische lantaarns en fantastische phantasmagoria's die het publiek van hun stoel deden vallen als gevolg van de illusie dat geesten aanwezig waren. Denk maar aan John Henry Pepper, die een revolutionaire techniek met spiegels - het Peppersghost effect - had

ontwikkeld om verschijningen in het theater tot stand te brengen. Voor het eerst gebruikt in Charles Dickens' *The Hounded Man*. Deze techniek wordt nog steeds in pre- en Disneyparken gebruikt. Walt Disney was enorm geïnteresseerd in het spiritisme en ging regelmatig onderzoek doen om zo goed mogelijk de magie te laten leven. Midden 1880 gingen theatergezelschappen optreden met goochelaars en werden seances met de vliegende tafels in het publiek uitgevoerd. Denk aan Houdini en het ontstaan van de spirituele salons in Frankrijk. In Frankrijk zou Allen Kardec dit fenomeen onderzoeken en recent heeft Netflix een hele film gewijd aan deze man, die het spiritisme in Parijs op de kaart zette. Na verloop van tijd werden de shows rijdende attracties. En zo is de spookhuisattractie op de kermis ontstaan. Iedereen wenste een seancekamer in eigen huis. Midden 19^e eeuw reisden de zusters Fox met hun tafelkloppen naar alle theaters in Amerika en gingen mensen ook zelf contactleggen met overleden dierbaren.

Van gipsafdrukken tot geposeerde dodenfoto's

De entertainmentindustrie gebruikte illusies op jaarmarkten, kermissen en de populaire fairs in de 18^e en 19^e eeuw. Het waren de voorlopers van de moderne kermisattracties. In die tijd ook waren de donderpreken van de godsdiensten zeer populair in de kerken en de mensen werden constant herinnerd aan de hemel en de hel. Dit schrikbewind om de mensen angst aan te jagen voor het onbekende is een zwarte bladzijde in elke religie. Maar van dit element werd ook gebruikgemaakt. Bijvoorbeeld in 1905 in de vorm van de attractie *Hell Gate* in Coney Island (New York). Gebaseerd op Dante's *Inferno* behelst deze attractie een bootje met echt vuur en donkere gangen met enge monsters. In de film *Magic in the Moonlight* (2014), gebaseerd op entertainment uit de jaren twintig van de vorige eeuw, kan men een idee krijgen van hoe het eraan toe ging in die tijd. De fascinatie voor de dood en alles wat daarmee te maken had, kende ook zijn hoogtepunt in >

'Families plakten de foto van het al dan niet dode lichaam van overleden dierbaren op kerstkaarten'

de 19^e en begin 20^e eeuw. Begrofenisondernemers wilden een graantje meepikken van het enorme succes van deze nieuwe Victoriaanse hype. Los van het met respect omgaan met overledenen, probeerde men ook met behulp van de randfenomenen van het vak geld in het laatje brengen. Voordat de fotografie uitgevonden was, maakte men dodenmaskers die zeer populair waren in de 18^e eeuw. Gipsen afdrukken vormden de laatste fysieke herinnering aan de doden. Het dodenmasker van Beethoven bijvoorbeeld is enorm bekend. Daarna kwam de postmortale fotografie. Men wilde dierbaren laten fotograferen als filmsterren en geposeerd zoals ze echt waren. Zittende op een stoel of in een bepaalde houding. Het prachtige fotoboek *Beyond the dark Veil* staat vol met dergelijke foto's. De dodenmaskers zijn tegenwoordig opnieuw populair en ook zijn er begravenisondernemers die diensten in Victoriaanse stijl aanbieden inclusief oudenwetse rouwkoets.

Vintage & eenvoud

Families plakten de foto van het al dan niet dode lichaam van overleden dierbaren op kerst- en nieuwjaarskaarten. Zo liet men zien dat hun dierbaren niet vergeten waren. Een ander randverschijnsel, de geestfotografie, deed ook midden 19e eeuw zijn intrede. Eén van de grondleggers van de geest- of spiritfotografie is William Mumler (1832-1884). De foto's vormen een geweldig bewijs van leven na de dood. Ja, er is veel trucage bij, maar niet alles is illusie. De kijkdozen en viewmasters zijn we allang vergeten en tegenwoordig is er veel mogelijk om energie vast te leggen op de gevoelige plaat. Zelf werk ik met deze materie en het is altijd een voorrecht om de dood van een dierbare niet het einde van alle communicatie hoeft te betekenen. De fascinatie is al die jaren gebleven. En daarvan proberen natuurlijk ook weer dubieuze lieden te profiteren. Cursussen mediumschap worden aangeboden als ware het pakjes snoep die men in een weekendje wel verorberen kan. Zo moet het niet. Mediumschap is een wetenschap en geen religie, geen 'ik moet erin geloven ding'. Het is een 'je bewust zijn van' en een levensvisie. Alles is energie en na onze fysieke dood veranderen we enkel van vorm. De wetenschapper Tesla zei altijd dat als mensen de energie van spirituele fenomenen zouden onderzoeken, de wereld mooier zou zijn en de mens meer geëvolueerd. Mijn advies is ook: wees eerlijk met jezelf en onderzoek het thema zonder het te gaan uitmelken. Contact met overledenen is geen uier die uitgeknepen moet worden. Brood en spelen hebben altijd bestaan. Nu er opnieuw interesse is in alle vintage en in de 19e-eeuwse eenvoud, één advies: laten we het mooie ervan behouden om te ontsnappen aan deze coronagekte van vandaag. -

Heb je vragen over dit artikel of wil je een consult van Isabelle? Ze is aanwezig op de beurzen in België en Nederland (Broodfabriek) en geeft homeparty's vanaf zes mensen. Tel. 0032 472 56 48 24. WWW.ISABELLEDUCHENE.COM